

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Isabela Vilingerová

Studijní obor: PSYCHOLOGIE

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jana Kouřilová, Ph.D.

Recenzent bakalářské práce: PhDr. Dalibor Kučera, Ph.D.

Katedra: KPE

Název bakalářské práce:

Vývoj grafického projevu dětí mladšího školního věku

Cíl práce a jeho naplnění:

Práce shrnuje základní východiska problematiky grafického projevu u dětí mladšího školního věku a dokumentuje související výzkum provedený přímo autorkou. Výzkum se zaměřil na zodpovězení tří výzkumných otázek – rozdílnosti v rukopisu a kresbě mezi dětmi 1. a 5. třídy a možné shody v expresi mezi oběma sledovanými skupinami.

Přestože je zde patrná pečlivost a snaha autorky podat na tyto otázky relevantní odpověď, z důvodů nepřiliš efektivní metodologie vychází (jinak perspektivní) potenciál výzkumu v mnoha aspektech naprázdno. Také předkládaná teoretická východiska práce vykazují dílčí nedostatky, např. zabíhají do nadbytečných a spekulativních interpretací, které souvisí s psychodynamickým pohledem na grafický projev. Naopak předkládaný souhrn vývoje kresby a rukopisu v ontogenetické perspektivě je povedený a přínosný, stejně jako představení většiny klíčových pojmů. Celkově je možné konstatovat, že cíle práce byly z větší části naplněny.

Struktura práce:

Práce je přehledně strukturovaná a textové celky logicky řazené.

Práce s literaturou:

Při hodnocení práce se zdroji je vhodné uvést několik postřehů: (1) Autorka v úvodu práce poskytuje komentář k volbě literatury, ve kterém shledává použití starších zdrojů jako relativně neproblematické, mimo jiné i vzhledem k tomu, že (cit.:) „měřitelnost znaku jako takového je nadčasová“. Recenzent práce se však s jejím pohledem neztotožňuje a považuje např. volbu grafologické literatury za nepřiliš vhodnou a jednostranně zaměřenou (viz např. kniha Schönfelda, která pochází ze 40. let a je dnes v mnoha ohledech zcela překonaná). (2) Je velká škoda, že autorka při citování zdrojů vůbec neuvádí citovanou stranu. Dost to komplikuje dohledávání informací. (3) Několikrát se v textu vyskytuje věcná chyba v interpretaci či citaci informace z odkazované literatury: např. s. 14 (Vágnerová neztotožňuje pojem představivost s prostorovou inteligencí.), s. 15 (Koukolík explicitně zmiňuje pravý opak – totiž, že určitá forma gramatiky je evolučně podmíněná.), s. 15 (Informace „až na konci prvního stupně ovládají děti gramatiku“ je zcela pomýlená.), s. 17 (Informaci „na psaní se podílí přibližně 500 svalů lidského těla“ nebylo možné dohledat, navíc by se dala považovat za zjevně přehnanou – v lidském těle je cca 600 svalů a je stěží uvěřitelné, že by se 83 % z nich podílelo právě na psaní.), s. 23 (Konstatování, že při opisování textu jde „o pouhé napodobování“, je chybné.), s. 25 (Informace, podle které „sklon písma leváků je kolmý nebo mírně nakloněný doleva“ není zobecnitelná – je mnoho leváků s pravým sklonem písma.), s. 26 (Informace, že „v písemném projevu lze stále odhalit rozdíly mezi pohlavími“, je zcela

spekulativní, dokonce je i v rozporu s tvrzením většiny grafologů, stejně jako je zcela neopodstatněné tvrzení „Vyšší vzdělání se v písmu projevuje klidným stylem, ale zároveň rychlejším psaním, a to díky kvalitní koordinaci pohybů.“) či s. 37 (Informace „postihuje veškeré kvalitativní znaky, jimiž jsou tvar, velikost, úměrnost a stejnoměrnost velikosti, přípojnost, sklon, tlak, hustota, rytmizace a celková úprava písemností.“ není v kontextu metodologie, resp. skórování, příliš vhodná. Samozřejmě je daný znak určitou „kvalitou“, ale v řadě případů metricky kvantifikovatelnou – co do jeho výskytu i co do provedení, např. velikost či tlak.). Bylo by jistě možné uvést celou řadu dalších poznámek, kterých si čtenář při studiu textu povšimne, to už by ale přesahovalo rozumný rozsah této recenze.

Mimo kritických postřehů je však nutné zmínit i pozitivní aspekty práce s literaturou. Celkově ji totiž lze hodnotit jako obstojnou a v několika ohledech nadstandardní – zdrojů je velké množství, citace je v souladu s normou a je zde uváděna logicky a přehledně.

Vybavení práce (data, tabulky, grafy, přílohy):

Vybavenost práce je kvalitně provedená a komplexní.

Přínosy bakalářské práce:

Bakalářská práce představuje nepochybně ambiciózní záměr postihnout vývoj grafického projevu u konkrétní věkové skupiny (resp. u dvou skupin) a zdokumentovat jeho charakteristiky. Práce je přehledná, text je psán zajímavě a veškeré informace jsou podávány v logické návaznosti. Také přílohy a obrazová dokumentace jsou nadstandardní a velmi pečlivě provedené. Bohužel, jak bylo zmíněno, práce obsahově příliš často zabíhá do spekulativní roviny psychodynamické interpretace grafických znaků, která poněkud narušuje vědecký přínos textu. Samotný výzkum je invenční a zajímavě koncipovaný. Bohužel však z řady důvodů (viz níže) nejsou výsledky dostatečně kvalitní a jsou spíše zajímavou inspirací pro další výzkum. Celkově je tedy práce přínosná, byť je v ní možné nalézt zřetelné rezervy.

Formální stránka:

Formální stránka práce je zcela v pořádku.

Jazyková stránka:

Až na drobné chyby (např. syntaktické – některé nesrozumitelné větné konstrukce) je práce zcela v souladu s jazykovou normou a je psaná kultivovaným jazykem.

Další hodnocení:

Komentář k metodologii výzkumu: (1) Je chybou, že u vzorku není dostupná identifikace pohlaví (toto autorka také zmiňuje). (2) Informace na s. 36 „Měla jsem připravené předtištěné texty na přepis, stejně tak papíry ze sešitu odpovídajícího ročníku.“ je poněkud nedostatečná – informace o materiálu, na který je psáno (výška linek, formát apod.), stejně jako o zpracování předkládaného textu k přepisu je velmi důležitá. (3) Jako nejzásadnější výhradu je možné zmínit užití dichotomické proměnné pro hodnocení grafických znaků (namísto např. škál). Zvláště u rukopisu je pak redukce informací tak zásadní, že získané hodnoty často zcela postrádají smysl (viz komentáře autorky na s. 43, kdy např. malé odchylky znemožnily skórování jinak zjevně skórovatelné položky).

Přes uvedené výhrady je však nutné konstatovat také to, že práce autorce jistě zabrala ohromné množství času a že je zde patrná velká motivovanost a píle, se kterou text vznikl. Tyto aspekty není možné bagatelizovat a považovat je za samozřejmé. Bylo by jistě žádoucí, kdyby autorka v podobně zaměřených výzkumech pokračovala, poučena z této práce, a rozvíjela tak moderní poznání v oblasti (stále poněkud neprozkoumané) grafické exprese a jejího vztahu k psychice jedince a k jeho vývoji.

Práce **splňuje** základní požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji **doporučuji** k ústní obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: **velmi dobře**

Podpis recenzenta bakalářské práce:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Jana' or similar, written in a cursive style.

Datum: 15. 7. 2015